

Může nám bible pomoci v konkrétních rozhodováních? (3. otázka pro Oslo)

Ladislav Hejdánek

◆ projev, česky, vznik: 17. 2. 1947 ◆ poznámka: Předneseno na schůzi Sdružení na Král. Vinohradech

◆ speech, Czech, origin: 17. 2. 1947

Může nám bible pomoci v konkrétních rozhodováních? (3. otázka pro Oslo.) [1947]

Předneseno na schůzi Sdružení na Král. Vinohradech 17. 2. 1947.

Formulace dnešní naší otázky není zrovna přepečlivá. Kromě toho, že můžeme dát odpověď kladnou nebo zápornou podle toho, jak otázku chápeme, je nutno konstatovat, že nelze řešit problém tak speciální bez důkladného základu obecnějšího. Nebudu stavět na tom, co nám bylo připraveno v této konferenční studii; chtěl bych jen zásadně poznamenat, že je vskutku s podivem, jakých omylů a nepřípustných záměn se autoři dopustili v užívání pojmů „Slovo Boží“, „Boží zákon“ a „bible“. A proto chci sám vyjít od otázky, co je to bible a kde v ní je Slovo Boží, a ovšem nejprve chci spolu s vámi si ujasnit, jak my se to k biblí vůbec stavíme.

1. A tak nejprve bych chtěl prohlásit, že tak činíme napořád pokrytecky, a že jsme právě v této věci velkými modloslužebníky. Hned ukáži jak. Často rádi si opakujeme a ve všech katechismech můžeme číst, že „všeliké Písmo od Boha jest vdechnuté, a užitečné k učení, k trestání, k napravování, k správě, kteráž náleží k spravedlnosti, aby byl dokonalý člověk Boží, ke všelikému skutku dobrému hotový.“ (2. Tim. 3, 16–17) Méně často a méně rádi opakujeme ta slova bible, která se nám nehodí; je jich ovšem mnoho, mohu však uvést jen některé. Bylo mi totiž uloženo, nemluvit v obecninách, nýbrž konkrétně. Uvádím tedy konkrétní případy.

Tedy nejprve bychom se mohli naučit něčemu na příkladu Gedeonově. (Soud. 6,25–27) To pro nás znamená anebo mělo by to pro nás znamenat, že máme bořit oltáře Bálovy. Co my však děláme? Do rukou Bálových skládáme slib, že budeme sloužit Hospodinu. Jsme náramně tolerantního ducha a demokraticky snášíme všechny Bálovy háje kolem sebe. Jsme zastánci náboženské svobody a volnosti náboženského projevu; sami však se vůbec neprojevujeme. Rozhodně o nás neplatí, že bychom učinili, jakž mluvil nám Hospodin.

Druhý příklad. (Iz. 57,1.) To bylo tenkrát. A dnes? Námi to vůbec nehne, když slyšíme o bití a vraždách a když čteme v novinách o osvobozených vinících. Nás to nezajímá, když se oficiálně prohlašuje, že revoluce má svá zvláštní práva. My se nezmůžeme ani na to, abychom ve vši pohodlnosti a bez nebezpečí upozornili na hlas Boží; natož abychom vystoupili a otevřeně řekli, co je lež a kdo jsou falešní proroci. Nevýslovná hanba by měla zahalit dnešní církev, to jest nás, a jsem jist, že bez trestu neproklouzneme. Jestliže sůl zmařena bude, čím bude osolena? K ničemuž se nehodí více, než aby byla ven vyvržena a od lidí pošlapána.

A poslední pokrytectví, abych nejmenoval další. (1. Kor. 14, 34–37.) Nemluvme o církvi, nemluvme o křesťanech; mluvíme teď o sobě a k sobě. Co si tak myslíte, milí bratři a zvláště milé sestry, o tomto slovu apoštola Pavla? A to není jeho výmysl (jak alespoň sám udává), nýbrž přikázání Páně. (v. 37.) Jak je tedy možné, že třeba zrovna na našem shromáždění mládeže mají referáty i dívky, a nastojte, nejen referáty, nýbrž i biblické úvahy a pobožnosti. Jaká nepřístojnost, jaká „mrzká věc“ podle apoštola.

To je tedy celé to naše náboženství: ústy vyznáváme, že celá bible (všeliké Písmo) je psaná pod vlivem Ducha svatého, životem však nesvědčíme, nýbrž jen si vybíráme. A neříkejme, drazí přátelé, že je to už tou naší nedokonalostí. To není nedokonalost, to je pohodlnost; to není nedokonalost, to je zbabělost; to není nedokonalost, to je zrada toho, koho vyznáváme ústy, Hospodina. A proč to říkám na začátku, proč tím začínám. Chci dokazovat, že ne všechna slova v biblí jsou Boží, nýbrž že je tam mnoho hlasů lidských a mnoho hlasů nepravdivých, a že my musíme rozsuzovat, které jsou pravé a které falešné. A poněvadž bývá zvykem odkazovat na to, že všeliké Písmo od Boha jest vdechnuté, považuji za vhodné ukázat, jak si toho vdechnutého Písma vážíme.

2. Nejprve tvrdím, že v biblí nemáme konečný, hotový ani úplný Boží zákon. Přikročím nejprve ke konkrétním příkladům. Ježíš se několikrát vyjádřil o Zákoně, tj. o starém zákoně a zvláště o

Mojžíšových knihách. (Mat. 5, 18; Luk. 16, 17; a zvl. Mat. 5, 17.) To jsou ovšem slova závažná. Avšak je tomu skutečně tak, jak si to většinou představujeme, že Ježíš tím měl na mysli napsaný mojžíšský kodex? Budu se snažit dokázat, že nikoli.

Podívejme se třeba na manželství v očích biblických pisatelů. Nebudu uvádět příklady v celé šíři, to jest o celkovém pohledu na ženu, který nám dnes není a nemůže být přijatelný; stačí jeden úsek, o kterém mluví Ježíš v kázání na hoře. (5.M.24,1-2; Mat. 5, 31-32; Mat. 19, 7-9.) Mojžíš tedy počítal s tvrdostí srdce svého lidu, už i první Mojžíšovy příkazy jsou pokažené, pokroucené a neúplné vzhledem k vůli Boží. Na počátku tomu bylo jinak. Mojžíšovy zákony už slevují z původní přísnosti zákonů Božích. A Ježíš nenaplnuje Mojžíšovy příkazy, nýbrž Boží příkazy; naopak Mojžíšovy ruší a prohlašuje (ovšem jenom tam, kde jsou lidské a povolné) je za neplatné, zatím co vyhlašuje požadavky přísnější, vskutku Boží, totiž ty původní, které trvají s Bohem od věků na věky.

Jiný příklad. V Mojžíšových zákonech najdeme mnoho hygienických a zdravotních předpisů, které ovšem s náboženstvím nemají co dělat. Takové předpisy a zákony, které byly zachovávány nejen fariseem, nýbrž i prostými rybáři, jako byl Šimon, takové předpisy přišel Ježíš zrušit a vymítá je ze souvislosti se zákony Božími právě tak ostře, jako vymítal penězoměnce a prodavače z chrámu. (3.M.20,24-25; Skut.10,11-15; Mat.15, 11.)

Tolik tedy k starému zákonu. Ale ani v novém zákoně tomu není jinak. Budu se zabývat jenom výroky Ježíšovy, jak je máme zapsány čtyřmi evangelisty, jejichž svědectví byla pojata do kánonu. Ježíš sám o svých slovech říká: (Mat.24, 35.) A přesto i on říkal někdy slova lidská, o kterých citovaný výrok neplatí. A nemyslím, že by byla tato skutečnost něčím jiným než právě slávou Boží, že na sebe vzal lidské tělo a lidskou podobu. Nejprve tedy se podívejme na to, jak se vyvíjela u Ježíše představa o příchodu království nebeského, tj. o jeho vlastním druhém příchodu. (Mat. 10,23; Mat. 16,28; Skut. 1, 6-7; Mk 13,32.) Je tu zřetelný vývoj.

A i v jiném případě nalezneme podobné proměny. Týká se to názoru Ježíšova na své vlastní poslání. Soudí nejprve, že přichází zachraňovat jenom svůj národ, Izrael. Později mění tento názor a rozkazuje svým učedníkům, aby zvěštovali evangelium do posledních končin země. (Mat.15,24; Mat.10,5-6; Mat.8, 10-12; Skut. 1,8.)

A na konci malou poznámku, že Ježíš, dokud byl na zemi, nebyl Bohem, jak ostatně sám o sobě zdůrazňuje velmi často, když se nazývá Synem člověka. Ovšem, není to obyčejný člověk, nýbrž Syn Boží, který s Otcem jedno jest, ale Bohem stává se až svým zmrtvýchvstáním. V tom ostatně je ta největší a nejslavnější zvěst: že Bůh vyvolil člověka, lidskou podobu, aby spasil svět, který tak miloval a miluje. (Mat. 16,22-23; Mk 14,36.) Tak dalece byl Ježíš člověkem. Pro mne jest chvíle v Getsemane jednou z nejslavnějších chvil v Ježíšově životě. Řadím ji hned za vzkříšení z mrtvých.

A tak tedy vidíme, že ani všechny zákony Mojžíšovy nejsou zákony Božími, ani že o všech slovech Ježíšových neplatí, že nepominou. Nepomine to, co je věčné; nepominou ta slova a ty zákony, které byly od počátku a které platí do dneška a budou platit i po posledním soudu až na věky.

3. Co z toho plyne pro nás a pro naši dnešní úvahu? Předně to, že i v bibli musíme hledat Slovo Boží velmi opatrně a velmi moudře a rozumně. Musíme pečlivě rozsuzovat lidské od Božího. Myslím, že to není nějaké znovuvzkříšování staré liberální teologie. To je naprosto nutná a nepostradatelná věc u všech těch, kdo chtějí poslouchat Boha a ne lidi. Veliké nebezpečí je tam, kde se říká, že celá bible v každém svém slůvku je Slovem Božím. To je modlářství, kde člověk slouží liteře a papíru.

A pro náš problém sám to znamená: Ano, bible nám může pomoci i v našich konkrétních problémech a bolestech. Ale ne tak, že bychom hledali na své otázky Boží odpověď. Na příkladech v bibli uvedených vidíme, co je správné a co ne; přemýšlením a hloubáním porozumíme, a budeme mít zkušenost do budoucnosti. Jinými slovy to znamená: musíme číst bibli, abychom vnikli do ducha

Božích zákonů a požadavků. Pak budeme umět rozsoudit i v konkrétních případech, co máme dělat. Tedy na prvním místě stojí známost Boha, kterou získáme obeznalostí v jeho zákonech a svědectvích. Známe-li svého Pána, pak víme, co od nás požaduje.

Někdy se ovšem stane, že si nevíme v nějaké situaci rady. Nevím, jak nejmocněji prohlásit, že je naprosto pochybené jít do bible pro konkrétní radu. Nikdy ji tam nenajdeme, a pakli se nám zdá, že jsme ji našli, bývá to krutý omyl. Naproti tomu bych vždycky doporučil obracet se v takových situacích na známá místa, o kterých už dobře víme, jsou-li Slovem Božím, a z těch čerpat posilu.

Nakonec, pro lepší zapamatování a pro podklad k rozhovoru uvedu znovu základní výsledky své dnešní úvahy:

1. V bibli není celé Slovo Boží ve své plnosti.
2. Ne všechno v bibli je Slovo Boží.
3. Je nutno však hledat pravé Slovo Boží.
4. Je nutno žít tak, jak to Bůh a Ježíš Kristus na nás chce, a nevymlouvat se na nedokonalost.
5. Do bible se nesmíme obracet pro konkrétní příkazy nebo rady pro své situace.
6. Ve chvílích těžkosti a slabosti se musíme znovu a znovu vrátet k Slovu Božímu do bible, ale ovšem na ta místa, která už známe a jimž rozumíme; jinak nám bible bude zdrojem bludů.

To, co jsem řekl, jsou moje poznámky. I kdyby byly správné, nemohly by vám ovšem pomoci porozumět pravému smyslu Písem. K tomu vždy potřebujeme pomoc od Boha; já však věřím, že každému hledajícímu Bůh dá nalézt.